

W PRZEDDZIENÍ ZBRODNI KATYŃSKIEJ

AGRESJA SOWIECKA 17 WRZEŚNIA 1939 ROKU

Niezależny Komitet Historyczny Badania Zbrodni Katyńskiej
Polska Fundacja Katyńska

WARSZAWA 1999

ZESZYTY KATYŃSKIE NR 10

Pod redakcją Marka Tarczyńskiego
Projekt okładki: Krystyna Tarkowska

© Copyright by Zeszyty Katyńskie

ISSN 1426-4064

ISBN 83-905877-4-2

NATALIA LEBIEDIEWA
WOJCIECH MATERSKI

ZASTANAWIAJĄCY DOKUMENT

Przyczynek do hipotezy o związku akcji AB ze zbrodnią katyńską

W 1992 r. naczelne dyrekcje Polski i Rosyjskiej Federacji podpisały porozumienie o rozpoczęciu pracy nad 4-tomową edycją dokumentów dotyczących zbrodni katyńskiej. Wejść do niej miały nowo odtajnione źródła archiwalne z zasobu postsowieckiego związane z genezą, podjęciem, realizacją i echem ludobójczej decyzji Biura Politycznego KC WKP(b) z 5 marca 1940 r.

Do 1998 r. ukazały się dwa pierwsze tomy *Katynia. Dokumentów zbrodni*¹, obejmujące okres od września 1939 r. do czerwca 1940 r. Zawarte w nich dokumenty dowodnie wskazały na ścisły związek zbrodni na polskich jeńcach wojennych i więźniach z masowymi deportacjami ludności z zaanektowanych przez ZSRR ziem Rzeczypospolitej. Przypomnijmy, że drugiej masowej deportacji w pierwszym rządzie podlegały rodziny jeńców wojennych z trzech tzw. obozów specjalnych – w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku – których listy wywózkowe układała NKWD, m.in. na podstawie korespondencji wpływającej i wypływającej z tych obozów.

Obecnie trwają prace nad tomem trzecim edycji, dotyczącym okresu od lipca 1940 r. do kwietnia 1943 r. W ich trakcie prowadząc kwerendę w Centrum Przechowywania Zbiorów Historycz-

¹ *Katyni. Dokumenty zbrodni*, t. 1: *Jeńcy nie wypowiedzianej wojny. Sierpień 1939 – marzec 1940*, Warszawa 1995; t. 2: *Zagłada*, Warszawa 1998.

no-Dokumentacyjnych (*Centr Chranienija Istoriko-Dokumientalnych Kolliiekcyi*, byłe tzw. Archiwum Specjalne – *Osobyj Archiw*) w Moskwie niespodziewanie natrafiliśmy na dokument stanowiący w naszym przekonaniu ważny, acz nie przesądzający dowód na rzecz tezy o koordynacji zbrodni katyńskiej nie tylko z masowymi wywózkami ludności byłych ziem Polski wschodniej, ale też z dokonaną przez Niemców operacją wymordowania polskiej inteligencji – tzw. akcją AB (*Ausserordentliche Befriedungsaktion*).

Od początku, nawet przy bardzo powierzchownej analizie, zwracała uwagę zastanawiająca zbieżność w realizacji pod oboma okupacjami planu wyniszczenia polskiej inteligencji: w zaborze niemieckim – przede wszystkim cywilnej, w zaborze sowieckim – głównie wojskowej. Proces ten rozpoczął się już jesienią 1939 r., a kulminację osiągnął wczesną wiosną 1940 r. Przypomnijmy fakty.

8 października 1939 r. komisarz ludowy spraw wewnętrznych (NKWD) ZSRR Ławrientij Beria podpisał dyrektywę skierowaną do oddziałów specjalnych w obozach dla polskich jeńców wojennych². Te wydzielone placówki NKWD kompetencyjnie podlegały nie komendom obozów, lecz obwodowym Zarządom NKWD i Wydziałom Specjalnym Okręgów Wojskowych. Ich zadaniem było dokładne "rozpracowanie kontyngentu", m.in. wytypowanie osób przydatnych NKWD ze względów operacyjnych, jak też tych, które nie rokowały szans na resocjalizację w sowieckim duchu. Ogólny nadzór nad tą działalnością instytucjonalnie sprawował 1. Wydział Specjalny NKWD ZSRR i 2. Wydział Zarządu Głównego Bezpieczeństwa Państwowego (*Gławnoje uprawlenije gosudarstwiennoj biezopasnosti* – GUGB) ZSRR. Sporządzona przez obozowe oddziały specjalne (*Osobyje otdielenija*) do stycznia 1940 r. tzw. ewidencja operacyjna stała się następnie podstawą do przeprowadzenia masowej akcji eksterminacyjnej, zwanej zbrodnią katyńską.

W tym samym czasie, co przygotowania do zbrodni katyń-

² *Katyń. Dokumenty zbrodni*, t. 1, dok. 46, s. 150–152.

skiej, pod okupacją niemiecką rozpoczęły się przygotowania do przeprowadzenia masowej akcji likwidacji polskiej inteligencji, zbędnej z punktu widzenia strategicznego celu Rzeszy – uczynienia z Polaków narodu niewolników, obsługujących gospodarkę niemiecką. Zasadniczą akcją poprzedziły masowe aresztowania, przeprowadzone na terytoriach włączonych do Rzeszy oraz w głównych miastach Generalnego Gubernatorstwa. Najgłośniejszym echem odbiło się dokonane 6 listopada 1939 r. aresztowanie 183 profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Ofiarami akcji AB padło kilkanaście tysięcy naukowców, polityków, ludzi kultury, przedstawicieli wolnych zawodów i innych przedstawicieli inteligencji, z których około 3,5 tysiąca zamordowano; pozostali trafili do więzień oraz obozów koncentracyjnych w Oświęcimiu i Sachsenhausen. Tylko w podwarszawskich Palmirach od grudnia 1939 r. do lipca 1940 r. hitlerowcy wymordowali ponad 1700 osób.

Prawdopodobnie w październiku 1939 r. odbyła się we Lwowie pierwsza narada służb specjalnych obu okupantów, poświęcona przeciwdziałaniu organizującemu się polskiemu ruchowi oporu. Nie dysponujemy materiałami, na podstawie których można by odtworzyć przebieg tej narady, jak też dwóch kolejnych. Należy natomiast, nie wyciągając wniosków, wskazać na ewidentne sekwencje wydarzeń: bezpośrednio po obradującej w Krakowie w styczniu 1940 r. drugiej naradzie NKWD i gestapo miała miejsce pierwsza masowa deportacja ludności z ziem Polski wschodniej; bezpośrednio po trzeciej, zakopiańskiej naradzie służb specjalnych NKWD i gestapo w marcu 1940 r. przeprowadzona została druga masowa deportacja oraz akcja wymordowania jeńców wojennych z trzech obozów specjalnych, jak też więźniów z więzień tzw. Białorusi Zachodniej i Ukrainy Zachodniej.

Czym mogły zajmować się tak intensywnie obie policje polityczne, by w tak krótkim czasie potrzebne było zorganizowanie trzech narad – z których krakowska trwała aż kilka tygodni? Przecież poza sprawami z zakresu tzw. kwestii polskiej – zwalczaniem polskiego ruchu oporu, działaniami prewencyjnymi i reali-

zają strategicznej wizji rozwiązania kwestii polskiej – niewiele kwalifikowało się do operacyjnego omawiania na tym szczeblu. Wręcz narzucała się potrzeba skonsultowania planów (działań) mających trwale zneutralizować (wyeliminować) niebezpieczną dla obu reżimów okupacyjnych polską inteligencję.

Czy rzeczywiście tak było, zapewne nie dowiemy się z archiwów postsowieckich. Instytucjonalnie tego typu materiały winny trafić do obecnego archiwum Federalnej Służby Bezpieczeństwa Rosyjskiej Federacji (dawne KGB), które jest zbiornicą akt całkowicie niedostępną. Mogły też w odpisach znaleźć się w byłym archiwum VI Sektora Wydziału Ogólnego KC WKP(b), skąd przeszłyby do obecnego Archiwum Prezydenckiego – dostępnego, ale w ściśle limitowanym zakresie. Tylko ważny wewnętrzny interes polityczny spowodował, iż z tego drugiego archiwum wydobyto część materiałów; dla wykorzystania w bezwzględnej rozgrywce politycznej – walce tzw. demokratów o uznanie KPZR, wraz z jej wcześniejszymi mutacjami, za organizację zbrodniczą. Gdyby nie potrzeby tej walki, zapewne do dziś nie odnaleziono by tzw. Pakietu Zamkniętego Nr 1, zawierającego kluczowe dokumenty zbrodni katyńskiej³.

Ten partyjny, bieżąco-polityczny aspekt niespodziewanego ujawnienia dokumentacji katyńskiej jest w naszym przekonaniu istotny. Dokumentacja z Pakietu Nr 1 miała skompromitować przede wszystkim partię, której następcy w początkach lat 90. usiłowali powstrzymać marsz Jelcyna do pełni władzy. Natomiast ewentualne porozumienie o współpracy NKWD z gestapo musiało mieć charakter porozumienia rządowego, rzutującego więc na *image* całego państwa. Takie dokumenty z pewnością długo jeszcze „nie znajdą się”.

Jedyną szansę poznania zakresu spraw (zbrodni) diskutowanych w początkach 1940 r. na zamkniętych naradach NKWD i gestapo stwarza potencjalnie tzw. Archiwum Rudolfa Hessa.

³ Pełną zawartość Pakietu Zamkniętego Nr 1 zob.: *Katyń. Dokumenty ludobójstwa. Dokumenty i materiały archiwalne przekazane Polsce 14 października 1992 r.*, oprac. W.Materski, Warszawa 1992, s. 16–48.

Jednak na poznanie jego zawartości przyjdzie nam poczekać jeszcze ponad dwadzieścia lat.

Zakładając więc z dużą dozą prawdopodobieństwa sowiecko-niemiecką współpracę w zakresie rejestrowania osób z kręgów inteligencji wojskowej i ich z reguły bardzo patriotycznie nastawionych rodzin należy postawić pytanie o cel tych działań. Logicznie rzecz biorąc, żaden inny niż represyjny, eksterminacyjny nie przychodzi na myśl. Świadczy o tym dowodnie przebieg wypadków pod okupacją sowiecką.

Czy przesłane przez NKWD *via* sowiecki resort spraw zagranicznych dane o rodzinach jeńców wojennych stały się również wytycznymi akcji represyjnych przeprowadzonych przez niemieckiego okupanta nie byliśmy w stanie stwierdzić. Sprawa jest zbyt świeża, wymaga zbadania. Niezależnie od jego wyników nie sposób negować istnienia porozumienia obu okupantów w kwestii wymiany informacji co do tych przedstawicieli narodu polskiego, których uznano za potencjalnie niebezpiecznych, stojących na przeszkodzie osiągnięcia doraźnych i długofalowych celów agresorów na zaanektowanych ziemiach polskich.

Prowadząc kwerendę dokumentacji do tomu drugiej edycji, dotyczącego realizacji zarządzonej 5 marca 1940 r. zbrodni ludobójstwa, znaleźliśmy dokument, który w ówczesnym stanie naszej wiedzy traktowaliśmy przede wszystkim jako dowód powiązania zagłady trzech obozów specjalnych z drugą masową deportacją 7 marca 1940 r., a więc dosłownie w pierwszych godzinach wdrażania decyzji Biura Politycznego KC WKP(b), szef Zarządu Głównego NKWD ZSRR do Spraw Jeńców Wojennych Piotr Soprunienko otrzymał rozkaz komisarza Berii nakazujący sporządzenie dokładnych spisów rodzin jeńców wojennych⁴. Pod pojęciem „rodzina” rozumieć należało „żonę, dzieci, a także rodziców, braci i siostry”. Dokumenty te sporządzano jako podstawę powiązanej ściśle z akcją wymordowywania jeńców i więźniów

⁴ Centralnyj Archiw Fiedieralnoj Służby Biezopasnosti Rossijskoj Fiedieracyi, f. 3, op. 7, port. 13, l. 46–47 (opublikowano: *Katyń. Dokumenty zbrodni*, t. 2: *Zagłada*, Warszawa 1998, dok. 3, s. 47–48).

deportacji ich rodzin. Dla sporządzenia spisów, wicekomisarz spraw wewnętrznych Wasilij Czernyszow delegował do obozów specjalnie wyznaczonych wysokiej rangi pracowników Zarządu Głównego ds. Jeńców Wojennych.

Rozkaz nakazujący sporządzenie spisów rodzin był jednym z pakietu rozporządzeń wydanych tego samego dnia przez Berię wraz z najważniejszym z nich: rozkazem nakazującym przeprowadzenie w początkach kwietnia masowej deportacji rodzin jeńców – nr 892/b.

Było dla nas zastanawiające, dlaczego inspektorzy spisowi dokonali w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku rejestracji nie tylko rodzin (osób) przewidzianych do deportacji z zaanektowanych terenów Polski wschodniej. Na podstawie wzmiankowanego rozkazu Berii (pkt 2–c) sporządzili oni zarazem dokładne alfabetyczne spisy tych jeńców wojennych „których rodziny, według danych Waszej [Zarządu Głównego ds. Jeńców Wojennych NKWD – NL, WM] ewidencji, zamieszkują na terytorium byłej Polski, obecnie włączonym do Niemiec”. Trudno było rejestrację tę łączyć z dokonaną pomiędzy Niemcami a ZSRR wymianą ludności, w której trakcie część rodzin polskich wyjechała na teren Generalnego Gubernatorstwa.

Dopiero znacznie później, prowadząc kwerendę dokumentów do trzeciego tomu edycji, natrafiliśmy na niżej przytoczony dokument, wskazujący że podobne listy, na zasadzie wzajemności, sporządzane były także przez Niemców w obozach jenieckich po drugiej stronie linii czwartego rozbioru.

W naszym przekonaniu fakt sporządzania w obu systemach obozowych list rodzin oficerów polskich spoza granic danej okupacji i przekazywania ich kanałem dyplomatycznym – a więc w sposób absorbujący z każdej strony co najmniej dwa resorty – nie może być przypadkowy. Taką wymianę usług z pewnością musiało poprzedzić odpowiednie porozumienie, zawarte zapewne nie na płaszczyźnie kontaktów dyplomatycznych (raczej tylko usługowa rola tych resortów), lecz resortów spraw wewnętrznych. Okazją do jego podpisania mogły być wyżej wzmiankowane narady NKWD i gestapo we Lwowie, Krakowie i Zakopanem.

Zapewne ową wymianę informacji o rodzinach jeńców wojennych, stanowiących przecież elitę narodu, traktować należy jako realizację jednego z podpisanych 28 września 1939 r. – obok *Traktatu o Granicy i Przyjaźni* – tajnych protokołów, stwierdzającego iż „obie strony nie będą tolerowały na swoich terytoriach jakiegokolwiek agitacji polskiej, która by oddziaływała na terytoria drugiej strony”⁵. Właśnie inteligencja mogła stać się organizatorem narodowego sprzeciwu, animatorem owej „agitacji polskiej”, a szanse jej pozyskania, skłonienia do kolaboracji obie strony oceniały jako bardzo znikome. Pozostawało najprymitywniejsze rozwiązanie – mord na masową skalę.

Powróćmy raz jeszcze do pytania: Czy fala prześladowań oraz morderstwa dokonane na polskiej inteligencji pod obu okupacjami były skoordynowane? Wiele wskazuje, że tak, a przytaczany dokument – naszym zdaniem – tę opinię w dużym, choć nadal nie wystarczającym stopniu potwierdza. Na cóż innego może wskazywać użyty w niżej cytowanym piśmie przewodnim zwrot o „odpowiednim wykorzystaniu” danych, którymi wymieniały się obie policje polityczne?

⁵ *Dokumenty wnieśli polityki*. 1939 god, t.XXII, kn.2, Moskwa 1992, dok. 643, s. 136.

Związek Sowieckich Republik Socjalistycznych
 Komisariat Ludowy Spraw Wewnętrznych.
 Zarząd do Spraw Jeńców Wojennych NKWD
 „...” kwietnia 1940 r.

Ścisłe Tajne.

886/b

NACZELNIK 3 WYDZIAŁU Z[ARZĄDU] G[ŁÓWNEGO]
 B[EZPIECZEŃSTWA] P[ANSTWOWEGO] NKWD ZSRR
 ST. MAJOR BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]

tow. KORNIJENKO¹.

Kieruję kopię pisma K[omisariatu] L[udowego] S[praw]
 Z[agranicznych] ZSRR No 243/cje z 21/III-40 r. z listą przebywa-
 jących w niewoli polskich oficerów znajdujących się w Niemczech
 i informacjami o ich krewnych znajdujących się w ZSRR – dla
 odpowiedniego wykorzystania (podkr. nasze – NL, WM).

ZAST[ĘPCA] NACZ[ELNIKA] Z[ARZĄDU] W[YWIADU]
 P[OLITYCZNEGO] DO SPRAW JEŃCÓW WOJENNYCH NKWD
 PODPORUCZNIK BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]:

..... (CHOCHŁOW²)

NACZ[ELNIK] 2 WYDZIAŁU ZARZĄDU
 PODPORUCZNIK BEZPIECZEŃSTWA PAŃST[WOWEGO]:

[podpis] (MAKLARSKI³)

[Załącznik:]

S P I S
POLSKICH OFICERÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W OBOZIE OFIAG IV-a
KTÓRYCH KREWNI, PRAWDOPODOBNE, PRZEBYWAJĄ W OBWODACH
ZAJĘTYCH PRZEZ ZWIĄZEK SOWIECKI

No	Ranga służbowa	Imię i nazwisko	Miejsce zamieszkania rodziny do 1 września 1939 roku	Przyczyny ewakuacji lub indywidualnego wyjazdu	Ewakuowani członkowie rodziny	Osoby mieszkające na terytorium ZSRR mogące służyć informacją
1.	Generał	Römmel, Juliusz	Grodno Bonifratska 12. Buczacz, gosp. Czortków, Białka, Zajazd Kiwers	-	Matka Maria, Żona Irena z cór- ką, siostrą i szwa- gierką Marią Magdaleną z cór- ką	-
2.	Pułkownik	Zielonka, Wacław	Warszawa, ul. Puławska 117	Indywidualnie	Żona Stefania Cecylia, syn Marian	
3.	Pułkownik	Bianchi, Leon	Warszawa, Skolimowska 3/9	Z ewakuującym się transportem 4-6/9-39 w kierunku Kobryń-Pińsk		

4.	Pułkownik	Toruń, Stanisław	Warszawa	Z ewakuującym się transportem Sztabu Generalnego	Żona Małgorzata, córka Maria	
5.	Pułkownik	Lergetporer Henryk	Komarowo koło Ostrowi Mazowieckiej	Z transportem wojskowym Garnizonu Ostrów Mazowiecka	Żona Maria, syn Andrzej, córki Anna i Irena	Prz[y]jacieł] Marian Janelli, Swów (Zwów), Tentińska 7 m.4
6.	Generał	Kutrzeba Tadeusz	Warszawa, ul. Bągońska 3	Indywidualnie, samochodem do Łucka		
7.	Kapitan	Zasoński Aleksander	Warszawa, ul. Wilkowa [Willowa?] 11/9	5/9.39 r. z grupą wojskowego ministerstw	Żona Elizabeta, córki [Dobrena?] i Gadine	
8.	Pułkownik	Kozioł Jakób	Lemberg, ul. Św. Antoniego 5/11	-	-	Lemberg, ul. Św. Antoniego 15/11, Maria Mielnikowa
9.	Pułkownik	Koeb Stefan	Warszawa, Aleja Szucha 8/2	Z grupą wojskowego ministerstwa w kierunku Łucka	Żona Eugenia i Alisa Piekalska	
10	Pułkownik	Bonoga de Lassi Jerzy (Iosi) ^a	Poznań, plac Działowy [4]	Indywidualnie – na Kowel	Żona Irena	Apteka, ul. Piłsudskiego 2

11	Pułkownik	Kufakowski Marjan	Warszawa	Indywidualnie	Żona [Mar]ja	Anatol Biwar, Maniewiczze-Kowel
12	Generał	Knoll Edmund	Poznań, ul. [Ż]abińskiego [7]	Indywidualnie, samochodem	ż. Janina, córka Maria-Barbara	
13	Major	Riedl Karol	Warszawa, ul. Narbutta 40	Indywidualnie w kierunku Lublina	Żona Zofia, córka Maria	
14	Pułkownik	Baran Kazimierz	Warszawa, ul. Grażyny 22	Indywidualnie samochodem	Żona Gustawa, córka Irena, syn Wacław	
15	Major	Nikołajewski Marian ⁴	Warszawa, Aleja Wojska [Polskiego] 17/2	w grupie	Żona Maria, córki: Józefa, Zofia, Helena i Barbara	
16	Pułkownik	Uthke Andrzej	Włodzimierz Wołyński	-	Żona Maria, synowie Janusz i Zbigniew	
17	Pułkownik	Gorczyński Edward	Warszawa	Ewakuował się 5/9-39. w kierunku Łucka	Żona Anna, synowie Zbigniew i Wojciech, matka Sabina	

18	Major	Jarski Zygmunt	Warszawa, ul. Koszykowa 79 A	Indywidualnie	Żona Maria, córka Krystyna	
19	Porucznik	Narbut Bolesław ^a	Wilno, ul. Piaskowa		Ojciec Władysław, matka Jadwiga	
			Ostrów Mazowiecka		Siostra Walentyna Dornarack[a]	
20	Pułkownik	Picheta Władysław	Nowowilejka, ul. Piłsudskiego 19	–	Żona Zofia, córka Daniela, syn Jerzy	Lwów, ul. Isakowic 21
21	Major	Hoffmann Tadeusz	Warszawa, Aleje Niepodległości 245–89	Indywidualnie, w kierunku Łucka	Żona Stanisława, córka Janina	Lwów, ul. Weimarska 7, Julia Zimińska
22	Pułkownik	Jankiewicz Michał ^a	Maniewicze, Województwo Wołyńskie	Był w Maniewiczach przy ciotce Elżbiecie Łackiej	Syn Włodzimierz	
23	Major	Migula Eryk	Warszawa, ul. Dworkowa 9/9	Indywidualnie	Żona Zo[fi]ja, syn Henryk	Józef Szodziwski, majątek Antwinów post[erunek], Dr Niwirowski Kobyn.

24	Pułkownik	Liaczyński Roman ^a	Warszawa, ul. Morszyńska 43	W grupie	Żona Janina, syn Jerzy	
25	Pułkownik	Pragłowski Aleksander	Warszawa, Litianin-Brzezany ⁵	Indywidualnie	Żona Franciszka, syn Józef	Gromnicki, majątek Laskowie lub Kostkiewicz Trusjaniec
26	Pułkownik	Bobrowski Stanisław	Kowel, Koszary Dywiz[ji] Piechoty 27	–	Żona Jadwiga, córka [L]odwi[k]a	
27	Major	Piekło, Mieczysław	Łuck, koszary 13. pułku art[ylerii] ⁶	–	Żona [Ma]ria	Jadwiga [.]o[.]ewska, Łuck, Urni, Lubelski 17
28	Kapitan	Grzechkowski Oskar	Pińsk, ul. Karmelicka 20	–	Żona Czesława, syn Ryszard	
29	Kapitan	Burtan Józef	Włodzimierz Wołyński, Koszary 23. pułku piechoty		Żona [Ma]ria, synowie Leszek, Jerzy i Zbigniew	Lublin, Probostwo 7, Wojno Aleksander

30	Porucznik	Lewandowski Władysław	- " -		Żona Irena, syn Zbigniew	Lublin, Inamiłowa 25, Krolicawski Jan
31	Major	Kanafoyski Roman	Pińsk, Karmelicka 30		Żona Dina, syn Jerzy	Białystok, ul. Bema 92, Silranawicz Aleksander
32	Pułkownik	Lityński Stanisław	Widreszen pod Warszawą, ul. Sibiewski 87	Indywidualnie	Żona Julia, synowie Józef i Andrzej	Maria Lityńska, Stanisławów, ul. Króla Jana [III] 18
33	Pułkownik	Rola-Arciszewski Stanisław	Warszawa, Matejki 7/4	Indywidualnie - na Lwów	Żona Małgorza- ta, córka Maria, syn Stanisław	Mistel Lemberg ul. Strejska 18
34	Kapitan	Stoma Władysław ^a	Warszawa, ul. Dmaschawska [Fr. Dmochowski- go ?] 3/24	w grupie	Żona Ludwika, syn Zbigniew	Sztachorowy Samborg, ul. Kopernika 18
35	Kapitan	Sediwi Stefan	Warszawa, ul. Lipska 30/7	Indywidualnie, samochodem w kierunku Brześ- cia 5/IX.39 r.	Żona Józefa	Irena Siedlecka, [W]ol[i]ń

36	Pułkownik	Białkowski Michał	Poznań, Wał Króla Józefa 12	Z grupą - na Rawę Ruską	Żona Stanisława, córki: Alina, Ire- na, syn Andrzej	-
37	Major	Bundyk Wacław	Wilno, ul. Świętej Anny 1/7		Żona Eugenia	

3 egz. as. MB

Oryginał (pismo przewodnie) i kopia (lista), maszynopisy,
CChIDK, f.1/p, op. 6je, d. 13, l. 106-112.

^x W oparciu o dokumentację WP dokonano korektur większości błędnie napisanych w tabeli nazwisk; nie skorygowano nazw miejscowych - poza wyjątkiem Warszawy (dziękujemy mgr Jolancie Błaszczki z Działu *Varsaviana* Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy za pomoc w tym zakresie).

^a Nazwisko nie zweryfikowane.

¹ Trofim Nikołajewicz Kornijenko, ur. 1906.

² Iwan Iwanowicz Chochłow, aktywny współorganizator zbrodni katyńskiej.

³ Iwan Borisowicz Maklarski, aktywny współorganizator zbrodni katyńskiej.

⁴ Nazwisko nie zweryfikowane. Być może mjr inż. Marjan Szczepan Mikołajski (ur. 1894), kadra oficerów artylerii, Departament Uzbrojenia MSWojsk.

⁵ Tak w dokumencie. Płk Pragłowski z rodziną mieszkał w Warszawie, przy ul. Puławskiej 12 A. Por.: *Spis abonentów sieci telefonii M.St. Warszawy PASTA i Warszawskiej sieci akcyjnej PPTT. Rok 1939/1940*, Warszawa 1939, s. 307.

⁶ Tak w dokumencie. W Łucku stacjonował 24. pp; siedzibą 13. pal było Równe.

⁷ Tak w dokumencie. Płk Lityński z rodziną mieszkał w Warszawie, przy ul. Narbutta 26. Por.: *Spis abonentów sieci telefonicznej*, s. 226.